

**Yliskylänlahden asemakaavan muutos
Vaikutukset kaava-alueella
sijaitsevien uhanalaisten
lehtoalueiden säilymiseen ja
kulumiseen**

Helsinki

Sisällys

Johdanto	3
Työn lähtökohdat ja tavoitteet.....	3
Rajaus	3
Menetelmät ja lähtöaineisto	3
Taustaa ja nykytilanne	4
Lehtojen kulutuskestävyydestä ja muutosherkkyydestä	4
Yliskylänlahden rannalla sijaitsevat lehdot	4
Kaavaratkaisun vaikutusten arviointi.....	8
Vaikutukset abioottisiin ympäristötekijöihin ja lajistoon	8
Vaikutukset virkistyskäyttöön.....	10
Johtopäätökset ja suositukset	11
Yliskylänlahden rantojen virkistyskäytön ohjaaminen	11
Lehtojen luonnontilan ja edustavuuden parantaminen	13
Muut jatkosuositukset.....	13
Lähteet.....	14

Johdanto

Työn lähtökohdat ja tavoitteet

Laajasalon Yliskylänlahden alueelle laaditaan asemakaavan muutosta. Kaavaluonnosta käsiteltiin kaupunkiympäristölautakunnassa marraskuussa 2023. Luonnoksen hyväksymisen yhteydessä päätettiin, että *”Kaava-alueella sijaitsevien, mutta rakentamisen ulkopuolelle jäävien luontoalueiden osalta tehdään selvitys rakentamisen ja asumisen mahdollisista vaikutuksista lehtoalueiden säilymiseen ja kulumiseen. Selvitys on lautakunnan käytössä, kun lautakunta käsittelee varsinaista asemakaavaehdotusta”* (Kaupunkiympäristölautakunta 28.11.2023 § 623).

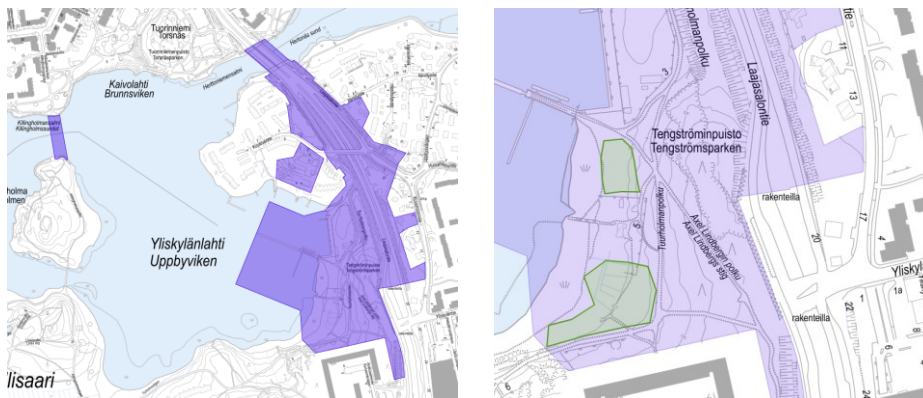
Abioottisten (elottomien) ympäristötekijöiden ja mahdollisten lajistossa tapahtuvien muutosten lisäksi tässä selvityksessä on käsitelty alueen virkistyskäyttöön liittyviä muutoksia ja niiden mahdollisia vaikutuksia lehtoalueisiin. Selvityksen lopussa kootaan johtopäätökset ja esitellään erilaisia keinoja haitallisten vaikutusten lieventämiseen.

Rajaus

Tässä selvityksessä arvioidaan Yliskylänlahden asemakaavaehdotuksessa esitetyn rakentamisen ja asumisen mahdollisia vaikutuksia lehtoalueiden (kuva 1) säilymiseen ja kulumiseen. Kaavaratkaisun vaikutuksia on arvioitu erityisesti lehtojen säilymisen ja kulumisen näkökulmasta, painottaen luontotyyppiä määritteleviä lajistoa ja kasvuolosuhteita. Muita kaavaratkaisun luontovaikutuksia, kuten vaikutuksia linnustoon tai lepakoihin, tai maisemavaikutuksia ei ole käsitelty tässä selvityksessä, vaan ne on kuvattu osana Yliskylänlahden asemakaavaehdotuksen kaavaselostusta.

Menetelmät ja lähtöaineisto

Selvitys on laadittu kaupunkiympäristön toimialalla keväällä ja alkusyksystä vuonna 2024. Selvitys perustuu enimmäkseen Helsingin luontotietojärjestelmän aineistoihin sekä muihin kaava-alueella laadittuihin selvityksiin ja suunnitelmiin, kuten asemakaavatyön yhteydessä päivitettyyn kunnallistekniseen yleissuunnitelmaan. Lisäksi asiantuntijat kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelusta ja ympäristöpalveluista tekivät elokuussa 2024 maastokäynnin, jolla arvioitiin erityisesti alueen virkistyskäyttöä ja sen ohjaamiseen soveltuvia keinoja. Raportin on kirjoittanut maisema-arkkitehti Sofia Kangas, vaikutusten arviointiin ja jatkosuositusten laatimiseen ovat osallistuneet myös ympäristösuunnittelija Antti Helakallio, ympäristöasiantuntija Hanna Seitapuro, ympäristöasiantuntija Raimo Pakarinen ja ympäristöasiantuntija Ari Turula.

Kuva 1. Asemakaavamuutosalue (violetilla) ja selvityksessä tarkasteltavat lehtoalueet (vihreällä).

Taustaa ja nykytilanne

Lehtojen kulutuskestävyydestä ja muutosherkkydestä

Eri metsätyyppien kulutuskestävyys vaihtelee. Lehdot ovat herkkiä kulumaan. Lehtojen kenttäkerroksessa on tyypillisesti ruohovartista kasvillisuutta, kuten ruohokasveja ja heiniä, jotka häviävät helposti lajiston talleantuessa ja kuluessa. Myös vesivaikutteisuus lisää kulumisherkkyyttä, sillä maapohja kuluu ja tiivistyy lehdossa nopeasti kosteuden vuoksi. Toisaalta kulumisen vähentyessä lehtojen kasvillisuus uusiutuu ja palautuu yleensä hyvin.

Laajasalon länsiosan virkistyskäyttöselvityksen (Helsingin kaupunki 2023) yhteydessä arvioitiin alueen viherympäristön muutosherkkyyttä virkistyskäytössä sekä paikkatietoanalyysien että asiantuntijatyöskentelyn avulla. Selvityksessä todetaan, että tyypillisesti tuoreiden lehtojen maapohja on herkkä virkistyskäytön aiheuttamalle liettymiselle ja urautumiselle sekä kulumiselle ja tiivistymiselle, ja niiden lajisto taas talleantumisen ja kulumisen, kulttuurivaikutteisuudelle ja lajiston korvaantumisen sekä lajiston häirinnälle ja häiriintymiselle. Lisäksi Yliskylänlahden lehtokuviot on luokiteltu selvityksen karttatarkasteluissa valaistusherkiksi. Tämä johtuu siitä, että vaikka tuoreet lehdot eivät itsessään ole herkkiä valaistuksen muutoksille, samalla alueella elävät lepakat ovat. Kokonaisuudessaan ja eri luontoarvot huomioiden Yliskylänlahden lehtokuviot on luokiteltu virkistyskäyttöselvityksessä erityisen muutosherkiksi, kuten 74 hehtaaria eli noin 43 % prosenttia tarkastelussa mukana olleesta läntisen Laajasalon luonto- ja viherympäristöstä.

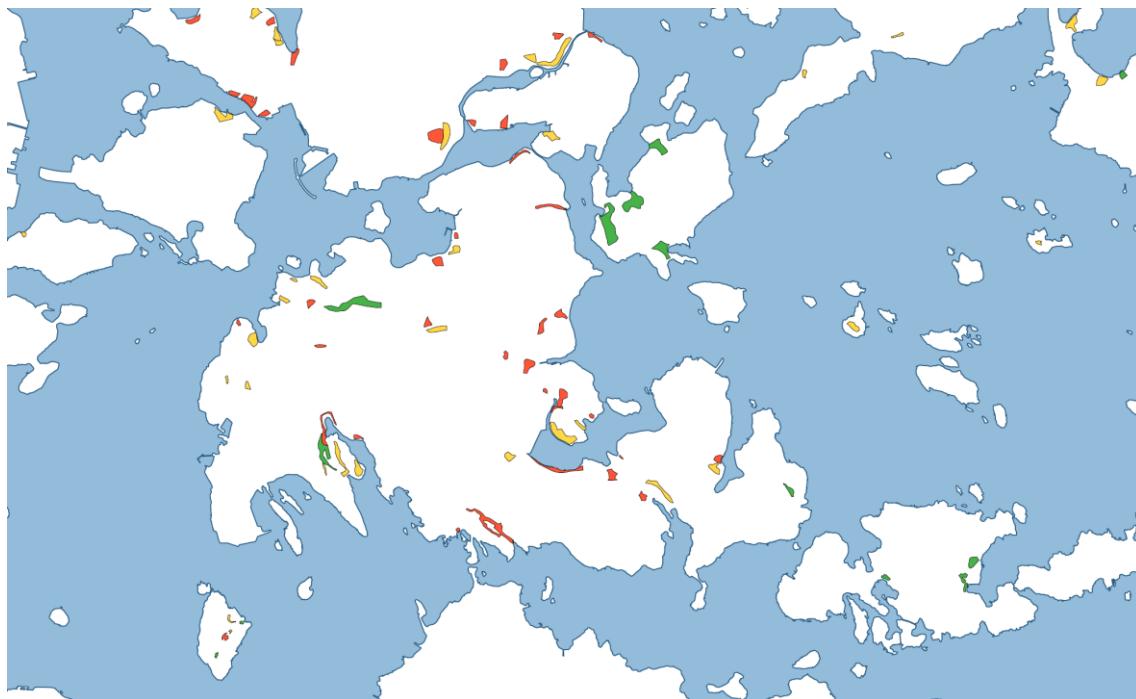
Yliskylänlahden rannalla sijaitsevat lehdot

Laajasalolle kuten muillekin Helsingin saarille ovat ominaisia mäntyvaltaiset kalliometsät ja rannoilla paikoin sijaitsevat pienet lehtoalueet. Tässä selvityksessä käsiteltävät lehtoalueet sijaitsevat mereen viettävällä ranta-alueella, Yliskylänlahden itäpuolella. Kaava-alueen lehtojen luontoa rikastavat vesistön läheisyys, iäkkäät puut, jalopuut ja muu kulttuurivaikutteisuus sekä runsas lahoppuun määrä. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa Yliskylänlahden rannassa oli useita huviloita. Nykyisten lehtoalueiden välissä sijaitseva vaaleanpunainen huvila eli niin sanottu "Lindroosin torppa" on rakennettu vuoden 1870 aikoihin (Strang 2024). Torpan eteläpuolella, nykyisen lehtoalueen kohdalla oli aikoinaan peltoalue. Ojituslinjat erottuvat vielä vuoden 1976 ilmakuvasta (kuva 2), ja ne on merkitty myös nykyiseen kantakarttaan. Kulttuurivaikutus näkyy edelleen lehtoalueiden kasvillisuudessa muun muassa kookkaina jalopuina.

Kuva 2. Otteita Helsingin ortoilmakuvista vuosilta 1943, 1976 ja 2023. Nykyiset uhanalaisiksi luokitellut lehtokuviot on merkitty kuviin valkoisella viivalla.

Koko Helsingissä on Helsingin luontotietojärjestelmän mukaan uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lehtoja yhteensä 318 hehtaaria, joista 68 hehtaaria arvoluokkaa I, 119 hehtaaria arvoluokkaa II ja 114 hehtaaria arvoluokkaa III. Yliskylänlahden rannoilla sijaitsee näistä kolme lehtoa: Laajasalo lehto 1, Laajasalo lehto 2 ja Laajasalo lehto 3 (taulukko 1, kuva 3). Näistä kohde Laajasalo lehto 1 ei sijaitse asemakaavan suunnittelualueella, joten sitä ei käsitellä tarkemmin tässä selvityksessä.

Kuva 3. Laajasalon ja lähialueen uhanalaisiksi ja silmälläpidettäviksi luontotyypeiksi luokitellut lehdot. Kuvion väri kuvaa arvoluokkaa: I vihreä, II keltainen, III punainen.

	Laajasalo lehto 2	Laajasalo lehto 3
Arvoluokka *	II	III
Pinta-ala	3,523 ha	1,186 ha
Luontotyyppi	Tuoreet runsasravinteiset lehdot	Tuoreet keskirasvinteiset lehdot
Uhanalaisuus	EN (erittäin uhanalainen)	VU (vaarantunut)
Edustavuusluokka	Kohtalainen Luokan yleiskuvaus ** <i>Ominaispiirteet vastaavat pääosin tyypin kuvausta ja kohteella esiintyvät jotkin tyyppilajit. Lajistossa muita piirteitä edustavan lajiston esiintyminen huomattavaa. Kohde on luonnontilainen tai vähän heikentynyt. Vieraslajeja voi esiintyä, mutta ne eivät ole laajemmin syrjäyttäneet tyyppilajistoa.</i>	Heikko Luokan yleiskuvaus ** <i>Lajistossa muita piirteitä edustavan lajiston esiintyminen vallitsevaa. Kohde on vähän heikentynyt tai heikentynyt. Vieraslajeja voi esiintyä yleisesti</i>

Luonnontilaisuusluokka	Vähän heikentynyt Luokan yleiskuvaus ** <i>Rakenne poikkeaa lievästi luonnontilaisesta tai merkkejä lievästä harvennuksesta, paikoin ojituksia. Kuusettuminen uhkaa jossain määrin ominaispiirteitä. Peltomaalle syntynyt lehto lähestymässä luonnontilaista metsää. Kulttuurivaikutus vähäinen.</i>	Heikentynyt Luokan yleiskuvaus ** <i>Vain joitain luonnonmetsän tunnusmerkkejä. Runsaasti polkuja, (roskaantumista) ja kulttuurilajistoa. Peltomaalle syntyvän lehdon sukkessiosarjan alkuvaihetta.</i>
Kuluneisuus	Kulumista havaittavissa	Voimakkaasti kulunut
Vieraslajien peittävyys	0 %	0 %
Tyypilajit	Tervaleppä, tuomi, vaahtera, koivu, vuohenputki, rikkapalsami, mesiangervo, puna-ailakki, haisukurjenpolvi	Tervaleppä, vaahtera, koivu, tuomi, mänty, taikinamarja, käenkaali
Muuta	Varttunutta tervaleppää. Useita yli 20 cm vaahteroita, iso puistolehmus. Mahdollisesti vanhaa piha-aluetta?	Varttunutta tervaleppää, useita mäntykeloja, vaahteran ja tuomen taimia. Aluskasvillisuus vähäistä. Venesataman vieressä oleva alue on hyvin kulunut.

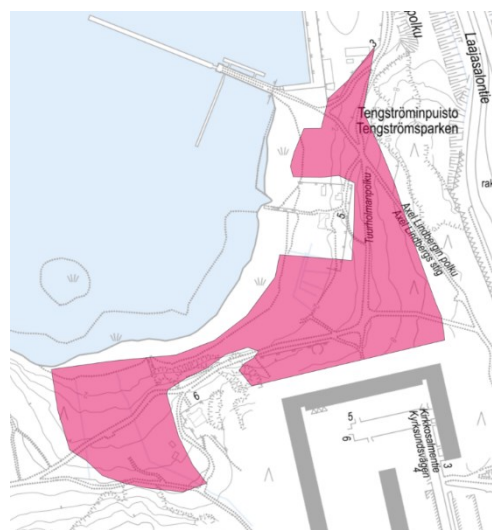
* Helsingin uhanalaisten ja silmälläpidettävien luontotyyppien kohteet on arvoluokitettu luokkiin I, II ja III luontotyyppien uhanalaisuusluokan ja kohteen edustavuusluokan mukaisesti. Tarkempi kuvaus arvoluokista: [Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit arvoluokituskriteerit_LTJ.pdf \(hel.fi\)](#)

** Luokan yleiskuvaus kuvaa kyseisen edustavuus- tai luonnontilaisuusluokan kriteerejä, ei juuri näiden lehtojen kohdekohtaisia havaintoja.

Taulukko 1: Kaava-alueen uhanalaisten luontotyyppien tiedot, jotka on koottu Helsingin luontotietojärjestelmän kohdekorteista. Luontotyyppien edustavuus- ja luonnontilaisuusluokkien kuvaukset ja muut taulukon tiedot perustuvat vuonna 2017 tehtyihin inventointeihin (Erävuori ym. 2022).

Kaavamuutosalueella sijaitsevat lehdot ovat olleet mukana Laajasalon länsiosan metsäalueiden monimuotoisuuden arvioinnin (Vanhatalo & Nieminen 2023) selvitysalueessa. Selvityksessä arvioidun metsäkuvion rajausta on laajempi ja käsittää uhanalaisten lehtojen lisäksi myös muita lähiympäristön metsiä (kuva 4). Kokonaisuudessaan tämä metsäkuvio on luokiteltu seuraavasti:

- Luontoarvoindeksi: 15,75 (kohtalaisen korkea)
- Lahopuun määrä: 22,1 m³/ha (kohteen lahopuun todettiin myös olevan erityisen monimuotoista)
- Metsäkuvion ikä: yli 100 vuotta
- Edustavuus: Ei luontotyyppi
- Luonnontilaisuus: Täysin muuttunut
- Kuluneisuus: Kulumista havaittavissa

Kuva 4. Monimuotoisuuden arvioinnissa käytetty metsäkuvion rajausta (Vanhatalo & Nieminen 2023).

Tengströminpuiston läpi kulkeva Tuurholmanpolku on jo nykyisellään suosittu kävely- ja pyöräilyreitti, joka liittyy osaksi koko saarta kiertävää rantareittiä. Muutaman metrin päähän ulkoilureitistä lehtojen puolelle on syntynyt myös samansuuntainen kapea polku, joka tarjoaa vaihtoehtoisen reittiyhteyden. Lehtojen välisellä alueella sijaitsevassa huvilassa toimii Laajasalon huvilateatteri, jolle on huoltoajon mahdollistava kulkuyhteys pohjoisesta venesataman suunnasta. Tengströminpuiston merkitystä osana Laajasalon virkistysverkostoa on kuvattu myös kaavaehdotuksen selostuksen virkistys- ja viherverkostoa käsittelevissä luvuissa.

Lehdot ovat osa Helsingin metsä- ja puustoisien verkoston (Erävuori ym. 2019) alueyhteyttä, joka liittyy muun muassa itäisen Herttoniemen rantojen metsät ja metsiköt Tullisaaren Kruunuvuorenrannan ydinmetsiin. Kaava-alueen ekologisia verkostoja ja kaavaratkaisun vaikutuksia niihin on kuvattu tarkemmin kaavaehdotuksen selostuksen virkistys- ja viherverkostoa käsittelevissä luvuissa.

Kuva 5. Metsäalueen pohjoisin, venesatamaan rajautuva alue on tällä hetkellä voimakkaasti kulunut.

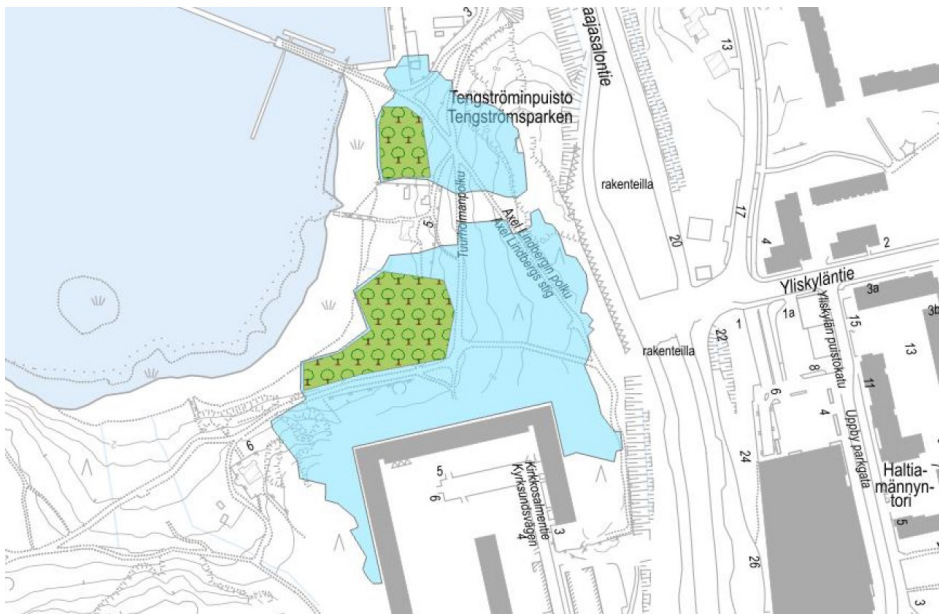
Kaavaratkaisun vaikutusten arviointi

Seuraavassa on arvioitu asemakaavaehdotuksen mukaisen kaavaratkaisun vaikutuksia kaava-alueella sijaitseviin uhanalaisiin lehtoihin. Kaavaratkaisun sisältöä on kuvattu asemakaavaehdotuksen kaavaselistuksessa.

Vaikutukset abioottisiin ympäristötekijöihin ja lajistoon

Asemakaavaehdotuksessa kaava-alueella sijaitsevat uhanalaisiksi luontotyypeiksi luokitellut lehdot on rajattu rakentamisen ulkopuolelle, joten rakentaminen ei vaikuta niiden pinta-aloihin. Myös lehtojen edustalla sijaitseva luonnonmukainen rantaviiva ja rantaruovikot säilyvät rakentamattomana. Kaavaehdotuksen mukaisen uuden pihakadun lehtojen puoleinen reuna noudattelee pääosin nykyisen Tengströminpolun linjausta. Ajoväylän leveys pihakadulla on 6 metriä, joten katualueella on tilaa myös istutuksille, joiden ansiosta katu ympäristö on mahdollista toteuttaa mahdollisimman vihreänä.

Jotta lehtoalueiden luontoarvot säilyisivät, niiden vesitasapaino ei saisi muuttua nykyisestä, eikä niille tule johtaa kuormitteisia hulevesiä. Ympäröivien alueiden rakentamisen aiheuttamia muutoksia lehtojen vesitalouteen selvitetiin asemakaavatyön aikana laaditun kunnallisteknisen yleissuunnitelman (2024) yhteydessä. Lehtoihin ohjautuu tällä hetkellä pintavaluntaa niitä ympäröiviltä metsäisiltä rinteiltä (kuva 6). Suurin osa näiden valuma-alueiden pintavalunnasta imeytyy kuitenkin oletettavasti maaperään jo ennen lehtoalueille virtaamista. Maaperällä on hyvä vedenpidätyskyky ja ranta-alueella pohjaveden pinta on suhteellisen lähellä maanpintaa, lisäksi lehtojen kosteutta ylläpitää vesi, jota ne saavat suoraan sateista. Tämän vuoksi lehtojen vesitalouteen ei kohdistu merkittäviä muutoksia eikä lehtoalueille ole tarvetta ohjata hulevesiä, vaikka merkittävä osa niiden nykyisistä valuma-alueista rakennetaan ja osa lehtojen nykyisten valuma-alueiden hulevesistä tullaan jatkossa ohjaamaan hulevesiverkostoon. Jos hulevesiä ohjattaisiin kaava-alueen uusien asuinkortteleiden piha-alueilta ja katualueilta hulevesiviemäriin kautta lehtoalueille, vesimäärät kasvaisivat nykyisestä, lehtoalueille jouduttaisiin tekemään kaivantoja ja veden mukana kulkeutuisi lehtoalueille myös epäpuhtauksia ja haitta-aineita. (Helsingin kaupunki 2024b)

Kuva 6. Laajasalontien ja Yliskylänlahden välissä sijaitsevat lehtoalueet (vihreällä) ja niiden nykyiset likimääräiset valuma-alueet (sinisellä).

Lehdot sijaitsevat osin alueella, jossa esiintyy meritulvia (vesisyvyys 0–1 metriä) hyvin yleisesti eli keskimäärin joka toinen vuosi (Syken tulvakarttapalvelu 2024). Lehtojen edustalla sijaitseva rantavyöhyke säilyy rakentamattomana ja nykyisessä korossa, joten kaavamutoksella ei ole vaikutuksia rantojen tulvimiseen.

Kaava-alueen puusto, erityisesti vanhat kuuset voivat olla herkkiä rakentamisen aiheuttamille valaistus- ja tuuliolosuhteiden muutoksille, kun ympäristö muuttuu avoimemmaksi ja valoisammaksi. Vaikutuksia lieventää ja puuston säilymistä tukee kuitenkin se, että uusi rakentaminen sijoittuu Tuurholmanpolun itäpuolelle eikä esimerkiksi niin, että puita kaadettaisiin vallitsevan tuulensuunnan puolelta eteläisen lehtoalueen lounaispuolelta.

Kuva 7. Kookasta vanhaa puustoa Tuurholmanpolun risteyksessä.

Uhanalaisten lehtojen ja Tuurholmanpolun välisellä reuna-alueella pienpuuston, kuten tuomien ja vaahteroiden määrän voidaan olettaa lisääntyvän, kun kaava-alueen itäosissa sijaitsevaa metsää kaadetaan ja valon määrä lisääntyy. Nykyisellään puoliavoin reuna tulee siis todennäköisesti olemaan nykyistä sulkeutuneempi ja läpinäkymättömämpi. Reunavyöhykkeellä kasvaa tällä hetkellä muun muassa rikkapalsamia, maitohorsmaa, vadelmaa ja kookasta arvokasta puustoa, mutta ei arvokasta aluskasvillisuutta, jolle tämä muutos olisi haitallinen.

Uhanalaisten luontotyyppien inventoinneissa lehtojen alueella ei ollut havaittu haitallisia vieraslajeja, mutta maastokäynnillä elokuussa 2024 Tengströminpuistossa havaittiin muun muassa laaja japanintataresiintymä ulkoilureitin itäpuolella. Haitalliset vieraslajit voivat levitä myös lehtoalueille, jos niitä ei torjuta myös niitä vierustavilla viheralueilla ja lehtojen valuma-alueilla.

Vaikutukset virkistyskäyttöön

Tengströminpuisto tarjoaa alueen tuleville ja nykyisille asukkaille mahdollisuuden ulkoilla metsäalueen äärellä ja lähiluonnossa, mikä lisää asuin ympäristön houkuttelevuutta ja tuo asukkaille sekä fyysistä että psyykkistä hyvinvointia. Tengströminpuiston kävijämäärät tulevat kasvamaan, kun viereiset korttelit rakentuvat osaksi Laajasalon keskustaa. Noin 2000 eli lähes kaikki kaavamuutosalueen uusista asukkaista tulisivat asumaan enintään 300 metrin päässä Tengströminpuistosta. Lisäksi erityisesti itä-länsisuuntaiset Laajasalontien ylittävät kevyen liikenteen yhteydet sekä alueen joukkoliikenne yhteydet paranevat bulevardisoinnin myötä, mikä tekee Tengströminpuistosta nykyistä helpommin saavutettavan myös muille Yliskylän alueen asukkaille virkistysreittien yhtenäisyyden ja kattavuuden parantuessa. Laajasaloo kiertävän rantareitin ja siihen liittyvän opastuksen kehittäminen helpottavat osaltaan kaupunkilaisten pääsyä Yliskylänlahden rannoille.

Asukasmäärän kasvaessa myös liikkuminen alueella lisääntyy, jolloin virkistyskäyttö ja siihen liittyvä kulkeminen metsäalueella voivat aiheuttaa aluskasvillisuuden talleantumista ja maan tiivistymistä, mikä uhkaa lehtojen arvojen säilymistä. Varsinkin venesataman puoleinen pohjoisreuna metsäalueesta on jo nykyisellään voimakkaasti kulunut. Toisaalta maastokäynnillä elokuussa 2024 havaittiin, että varsinkin eteläisemmän lehtoalueen kohdalla virkistyskäyttö ohjautuu jo nykyisellään luontevasti Tuurholmanpolulle ja sitä myötäilevälle kapeammalle metsäpolulle, muiden epävirallisten polkujen määrä oli vähäinen (kuva 8). Tämä johtunee siitä, että runsas aluspuuston, pensaskasvillisuuden, ruohojen ja tiheän vesakon määrä sekä kosteus tekevät lehdosta vaikeakulkuisen ja vähentävät liikkumista rakennettujen reittien ulkopuolella. Lisäksi ranta on ruovikkoinen, jolloin lehtoalueiden läpi ei synny houkutusta kulkea. Yliskylänlahden venesatama ja lahden eteläpuolella sijaitsevat rantakalliot tarjoavat avoimemmat näkymät lahdelle ja luontevan pääsyn suoraan veden ääreen sekä tällä hetkellä että kaavaratkaisun mukaisessa tulevassa tilanteessa.

Yliskylänlahden alueella lisääntyvän virkistyskäytön aiheuttamia muutoksia vähentää se, että lähitöillä on monia muitakin viheralueita, jolloin kaikki käyttöpaine ei kohdistu juuri näiden lehtojen alueelle. Ylikulutuksen välttäminen edellyttää kuitenkin sitä, että kaupunginosassa on muuten riittävät virkistyspalvelut, ja että virkistyskäyttö ohjataan pois herkimiltä ja luontoarvoiltaan arvokkaimmilta ranta-alueilta. Kaupunkibulevardisoinnin ja kaavassa esitetyn uuden asuinalueen toteutuessa yleisten viheralueiden määrä alueella pienenee paikallisesti, toisaalta kaavaratkaisu mahdollistaa venesataman kohdalle uudenlaista julkista ulkotilaa ja merellisiä virkistyspalveluita. Myös vaaleanpunainen huvila on tarkoitettu ensisijaisesti julkiseen tai puolijulkiseen käyttöön.

Lehtoja reunustavat ulkoilureitit ovat jo nyt suosittuja koiranulkoilutusreittejä. Lehdot ovat reheviä, joten koirien jätösten ja virtsan aiheuttamalla typpivaikutuksella ei ole niihin yhtä suuria vaikutuksia kuin karummissa metsissä, joissa luontoarvot voivat vähentyä ja kasvilajisto muuttua rehevöitymisen myötä (Talvio 2019). Metsänpohjan ravinteisuuden lisääntyminen näkyy Yliskylänlahden lehtojen reunakasvillisuudessa jossain määrin jo nyt, joten virkistyskäytön lisääntymisen aiheuttama muutos ei ole merkittävä tai ongelmallinen.

Kuva 8. Varsinainen ulkoilureitti ja sen rinnalla kulkeva polku.

Johtopäätökset ja suositukset

Yliskylänlahden rantojen virkistyskäytön ohjaaminen

Lehtojen liiallisen kulumisen vähentäminen on yksi tärkeimmistä toimenpiteistä, joilla voidaan edistää Yliskylänlahden lehtoalueiden luontoarvojen säilymistä. Etenkin virkistyskäytön lisääntyessä on tärkeää, että alueella on riittävästi laadukkaita, yhtenäisiä ja toimivia ulkoilureittejä, jotka ohjaavat virkistyskäyttöä pois kulutusherkiltä alueilta. Tavoitteena on estää alueen hallitsematon kuluminen, jotta metsät eivät täyty lukuisten pienten polkujen muodostamasta verkostosta.

Nykyinen reittiverkosto vaikuttaa palvelevan riittävällä tavalla alueen virkistyskäytön tämänhetkisiä tarpeita, ja toimii hyvänä lähtökohtana myös tulevalle alueen virkistysreittiverkoston kehittämiseksi. Yliskylänlahden asemakaavamuutos ei ollut mukana Laajasalon länsiosan virkistyskäyttöselvityksen käyttöpaineanalyysissä (Helsingin kaupunki 2023), joten kävijämäärän kasvusta ei ole laskettu numeerista arviota. Toisaalta kävijämääräkään eivät vielä yksin kerro siitä, miten alueen käyttötavat mahdollisesti tulevaisuudessa muuttuvat. Alue on jo nyt virkistyskäytössä, joten lähtökohtaisesti voidaan olettaa, että alueen ja sen reittien käyttötapa eivät muutu merkittävästi, vaikka kävijämäärät kasvaisivatkin jonkin verran nykyisestä. Viheralueen suunnitteluratkaisut kannattaa joka tapauksessa perustaa seurantaan, jossa havainnoidaan esimerkiksi kulutuksen määrän ja alueen lajiston muutoksia ajan kuluessa. Näin toteutusta voidaan vaiheistaa ja räätälöidä tarpeen mukaan, aloittaen mahdollisimman kevyestä ratkaisusta.

Ulkoilureitit ja niihin liittyvät rakenteet

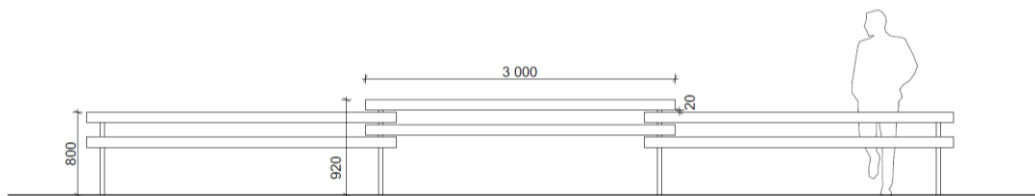
Tarjotaan puiston nykyiseen reitistöön perustuvat selkeät reitit ja polkulinjat ja kannustetaan ulkoilijoita pysymään niillä. Vahvistetaan olemassa olevia reittejä tarvittaessa, jotta ne kestävät käyttöä eivätkä lähde leviämään. Erityyppisten reittien avulla voidaan vastata kaupunkilaisten erilaisiin tarpeisiin. Pääreitinä toimii nykyisen Tuurholmanpolun linjausta mukaileva jalankulun ja pyöräilyn reitti, joka on valaistu, talvikunnossapidetty ja täyttää perustason esteettömyyden kriteerit. Pääreittiä täydentää jalankulkijoille sopiva kapea ulkoilupolku. Virkistyskäytön ohjaamisen keinot tarkentuvat jatkosuunnitteluvaiheessa.

- **Virkistyskäytön pääreitti** kulkee nykyisiä ulkoilureittejä, uutta pihakatua sekä rakennettua rantavyöhykettä pitkin. Kiinnitetään jatkosuunnittelussa huomiota siihen, että siirtymät näiden eri reittiosuuksien välillä olisivat mahdollisimman sujuvia, jotta reitti olisi houkutteleva ja alueella kulkevien ensisijainen vaihtoehto. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuuteen pihakadulla, varsinkin sen eteläpäässä, jossa on päivittäistavarakauppaan liittyvää huoltoajoa.
- **Virkistyskäytön toissijaisena reittinä** toimii pääreitillä linjausta mukaileva olemassa oleva polku. Nykyinen kova pohja ja luontainen maaperä riittää toistaiseksi, mutta tarvittaessa luonnonpolun kestävyyttä voidaan parantaa ja reitin leviämistä estää esimerkiksi vahvistamalla polkua soralla tai kivituhkalla niin, että kulutuspinna on kestävä ja sade- ja sulamisvedet saadaan ohjattua pois polulta.
- Etsitään kohdat, joissa pääulkoilureitin ja polun välillä **pääsee siirtymään luontevasti reitiltä toiselle**, ja joissa nämä siirtymät tukisivat alueen virkistysreittiverkostoa mahdollisimman hyvin. Tällaisia paikkoja syntyy luontevasti esimerkiksi reittien risteyskohtiin. Jyrkempiin mäkiin voidaan rakentaa myös pieniä portaikkoja.
- Uhanalaisiin lehtoihin ei rakenneta uusia reittejä. Nykyisellään kulun rajaaminen ja syntyneiden reittien sulkeminen lehtojen ympäristössä ei ole tarpeen, mutta tulevaisuudessa arvokkaita lehtoja **voidaan suojata aidoilla**, jos polkujen ulkopuolella liikkuminen lisääntyy. Luontoalueille suunnitelluista aidoista on olemassa sekä matalia että korkeampia malleja (kuva 9). Köysiaidan ohjausvaikutus on puuaitaa kevyempi.

- Säilytetään uhanalaisten lehtojen ympärillä jatkossakin **tiheikköjä**, jotka myös osaltaan ohjaavat kulkua.
- Vähennetään lehtoihin kohdistuvaa kulutusta myös **opasteiden ja tiedottamisen avulla**. Opastauluissa voidaan kertoa esimerkiksi alueella tehtävistä ennallistamistoimenpiteistä, miksi kulkua siellä on rajattu ja miten kaupunkilaiset voivat itse ottaa lehdot huomioon omassa toiminnassaan.
- Hyödynnetään pääreitin valaistuksessa tekniikkaa, joka **vähentää ympäristöön leviävää valoa**, esimerkiksi valaistuksen suuntaamista, sammuttamista ja liiketunnistimia. Täydentävänä reittinä toimivaa metsäpolkua ei ole tarpeen valaista.
- **Seurataan** reiteillä ja niiden ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja reagoidaan niihin tarpeen mukaan.

Uudet virkistystoiminnot

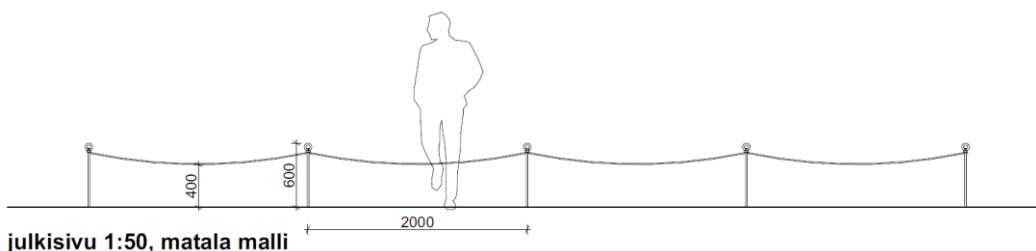
- Keskitetään virkistystoimintoja paremmin kulutusta kestäville alueille ja olemassa olevien kulkuyhteyksien äärelle, ja sijoitetaan myös uudet toiminnot ranta-alueen ympäristössä niin, ettei synny uusia epävirallisia oikopolkuja lehtoalueiden poikki.
- Arvokkaiden lehtoalueiden välittömään läheisyyteen ei tule sijoittaa erilaisia häiriötä aiheuttavia toimintoja. Esimerkiksi yleisten grillipaikkojen läheisyydessä on riskinä, että metsien lahoppuuta kerätään polttopuuksi.
- Lehtojen edustalle rantaan ei tule rakentaa sellaisia rakenteita, jotka estäisivät luontaisen tulvimisen.
- Pohjoisempaa lehtokuviota suojaavat kulumiselta tulevaisuudessa ennen kaikkea kulkemista hankaloittavat korkeuserot uuden kadun ja olemassa olevan metsän välillä. Rajaus voidaan toteuttaa joko tukimuurilla tai luiskaamalla.
- Varmistetaan, että lähistöllä on tarjolla riittävästi muita, arvokkaita lehtoja paremmin ulkoiluun sopivia metsiä, muita viheralueita sekä virkistyspalveluita, jotka mahdollistavat myös luontokokemukset, merinäkyvät sekä pääsyn rantaan veden ääreen.

julkisivu 1:50, korkea malli

julkisivu 1:50, matala malli

julkisivu 1:50, matala malli

Kuva 9. Polun vierellä lehtojen rajaamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Helsingin luontoalueille suunniteltuja aitamalleja (2020). Köysi- ja puuaitamalleista on kaksi eri korkuista versiota, tolpat ovat joko puuta tai harjaterästä.

Lehtojen luonnontilan ja edustavuuden parantaminen

Alueen nykyisten arvokkaiden piirteiden säilyttämisen lisäksi lehtojen monimuotoisuutta on mahdollista parantaa niitä ennallistamalla ja hoitamalla. Kuten suurimmalla osalla muistakin metsäluontotyypeistä, myös lehdolla ennallistamisen ja hoidon menetelmien toimivuus on luokiteltu kohtalaiseksi: metsien ennallistamisesta ja luonnonhoidosta on runsaasti kokemusta ja tutkittua tietoa, ja toimenpiteiden avulla on hyvät mahdollisuudet päästä lähelle tavoitetilaa, vaikka esimerkiksi vanhojen puiden ja lahopuujuatkumon kehittyminen vaatiikin aikansa (Raunio ym. 2018).

Metsien hoidossa noudatetaan Helsingin vuonna 2024 päivitettyjä luonnonhoidon periaatteita (ks. Helsingin kaupunki 2024a). Tavoitteena on, että ne arvot, joiden vuoksi kohde on määritelty arvokohteeksi, säilyvät tai paranevat. Yliskylänlahden lehdolle ominainen kulttuurilajisto, kuten vanhat jalopuut, on arvokas kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kannalta, eikä sen säilyttäminen ole ristiriidassa alueen luontoarvojen vahvistamisen kanssa, päinvastoin.

- **Inventoidaan lehtojen kasvillisuus** ja tehdään suunnitelma siitä, millaisten ennallistamistoimien avulla lehtojen luonnontilaa ja edustavuutta voidaan parantaa.
- Arvioidaan inventoinnin yhteydessä lehtojen soveltuvuutta **ennallistamiskokeiluhankkeen** kohteeksi. Esimerkiksi Herttoniemessä Kettulehdossa ollaan syksyllä 2024 aloittamassa vastaavaa saarnilehdon ennallistamisprojektia, jossa hyödynnetään sekä istutettavia taimia että alueen omaa siemenpankkia.
- **Torjutaan haitallisia vieraslajeja.** Valitaan myös huvilan, kerrostalokortteleiden pihojen, katuvihreäistutusten ja muiden lähialueen viheralueiden lajisto niin, että ne eivät uhkaa lehtojen luontoarvoja.

Muut jatkosuositukset

- **Vahvistetaan metsä- ja puustoista verkostoa Yliskylän alueella.** Esimerkiksi Ollinraitin alueen toteutuksen aikataulu on vielä auki, joten epävarmassa tilanteessa on järkevää kehittää ja pitää yllä useita vaihtoehtoisia ekologisia yhteyksiä. Suunnitellaan pihat, katuympäristöt ja muut rakennetut viheralueet niin, että latvusyhteys ja puustoinen verkosto jatkuvat myös niiden kautta. Varmistetaan puisto- ja katusuunnitelmissa riittävät tilavaraukset kerroksellisen ja monimuotoisen kasvillisuuden istuttamista varten.
- Kiinnitetään Yliskylän alueen suunnittelussa huomiota siihen, että rakennetussa ympäristössä on **riittävästi ja mahdollisimman monipuolisia pihoja ja muita toiminnallisia viher- ja virkistysalueita**, jotta herkemille luonnonalueille kohdistuisi vähemmän käyttöpainetta.
- Uudelta kaava-alueelta **ei esitetä johdettavaksi hulevesiä lehtoalueille** (Helsingin kaupunki 2024b). Jos myöhemmissä tarkasteluissa päädytään kuitenkin siihen, että hulevesiä tarvitaan lehtojen kosteuden ylläpitämiseksi, tulee kiinnittää erityistä huomiota hulevesien laadun ylläpitämiseen esimerkiksi erilaisten suodatus-, viivytys- ja imeytysrakenteiden avulla.
- Lehtoalueille ei saa johtaa **rakentamisvaiheen aikaisia** työmaavesiä (Helsingin kaupunki 2024b). Puusto suojataan rakentamisen aikana. Otetaan huomioon lepakoiden ja lintujen pesimäaika.

Lähteet

Erävuori, L., Kullberg, J., Lammi, E., Manner, J.-P., Routasuo, P., Suominen, H., Vauhkonen, M. (2022): *Helsingin uhanalaisten luontotyyppien inventoinnit 2017–2020*. Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:7. Saatavilla: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-07-22.pdf>

Erävuori, L., Oksman, S. & Suominen, H. (2019). Metsä- ja puustoinen verkosto – Opas verkoston huomioidmiseksi Helsingin kaupunkisuunnittelussa. kaupunkiympäristön julkaisuja 2019:5. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-05-19.pdf>

Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä (2024). Sisäinen aineisto virkamies- ja tutkimuskäyttöön. Luettu 2.8.2024.

Helsingin kaupungin paikkatietovipunen (2024). Sisäinen karttapalvelu. Luettu 2.8.2024.

Helsingin luontoalueiden aitamallit. Työpiirustukset MARK-142-001, MARK-142-002, MARK-142-003 ja MARK-142-004. Nomaji maisema-arkkitehdit Oy, päivätty 7.5.2020.

Helsingin kaupunki (2024a). *Luonnonhoidon periaatteet, osa 1: metsät*. Luonnos 22.5.2024. Saatavilla: <https://ahjojulkaisu.hel.fi/9C56E5C9-CC06-CBD6-B961-8FA3F7F00001.pdf>

Helsingin kaupunki (2024b). *Yliskylänlahden kaavamuutosalue: Kunnallistekninen yleissuunnitelma, suunnitelmaselostus*. Saatavilla asemakaavaehdotuksen liitteenä.

Helsingin kaupunki (2023). *Laajasalon länsiosan virkistyskäyttöselvitys -pilotointi*.

Raunio, A., Anttila, S., Pekkonen, M., Ojala, O. (2018): *Luontotyyppien soveltuminen ekologiseen kompensatioon Suomessa*. Suomen ympäristö 4/2018. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161156/SY_4_18_Luontotyyppien_soveltuminen_kompensatioon.pdf

Strang, J. (2024). *Laajasalon Yliskylän huvila-alue – kartta ja hieman historiaa*. Luettu 2.5.2024. <https://www.strang.fi/uppbj/>

Syken tulvakarttapalvelu. Luettu 16.8.2024. <https://paikkatieto.ymparisto.fi/tulvakartat/Viewer/Viewer.html?Viewer=Tulvakartat>

Talvio, S. (2019). *Helsinkiäisten koirien jätökset – selvitys koiranjätösten määrästä, niiden ympäristövaikutuksista sekä keräyspussien ominaisuuksista eri käsittelyvaihtoehdoista*. Kaupunkiympäristön aineistoja 2019:18. Saatavilla: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-18-19.pdf>

Vanhatalo, A. & Nieminen, M. (2023). *Laajasalon länsiosan metsäalueiden monimuotoisuuden arviointi*. Faunatican raportteja 58/2023. Saatavilla: https://www.hel.fi/static/kamu/Laajasalon_lansiosan_metsaselvitys_2023.pdf

Kuvalähteet

Kuvat 1, 2 ja 4: Helsingin karttapalvelu

Kuva 6: Yliskylänlahden kaavamuutosalue: Kunnallistekninen yleissuunnitelma, suunnitelmaselostus (Helsingin kaupunki 2024b)

Kuva 9: Nomaji maisema-arkkitehdit Oy, Helsingin kaupunkiympäristö

Helsinki

